

NOTE LEXICOGRAFICE

*Spre vecinica pomenire a mult regretaților noștri
colegi și prieteni de o viață Eugen Beltechi
(1942–2018) și Viorel Bidian (1939–2016),
reprezentanți de frunte ai geografiei lingvistice
românești și doi dintre stâlpii Institutului nostru*

Precizare: Prezentele note lexicografice fac parte dintr-un serial de astfel de texte lingvistice. Direct, aceste note, în secțiunea a II-a, cea consacrată *observațiilor*, se referă, critic (și nu criticist), la MDA; indirect, însă, ele vizează, desigur, și reredactarea, pe sau în baza fișierului marelui nostru dicționar academic, ca DLR (serie nouă), a DA sau, riguros și (foarte) adevărat, a DA ms, lucrare lexicografică academică integral redactată și revizuită (din păcate chiar și ideologic) prin efortul lexicografilor clujeni (în perioada 1942–1952) și a celor bucureșteni (în perioada 1949–1952). Această versiune, finalizată în anul 1952, a DLR academic nu a fost, din motive extralingvistice (= politico-ideologice), publicată, fapt pentru care acest dicționar, aflat în manuscris la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” din București, este cunoscut (și citat), de către specialiști, prin sigla DA ms sau, mai rar, de către redactorii DLR (serie nouă), prin sigla DA-bază, pentru că, în anul 1959, când DLR pușcarian se reia, DA ms este folosit ca bază în redactarea (începând cu litera **M**) a DLR, serie nouă, de către lexicografii bucureșteni, clujeni și ieșeni ai celor trei institute de specialitate ale Academiei Române (=, pe atunci, Academia Republicii Populare Române). Să mai precizăm (și aici) că, pentru partea din DLR (serie vechi) = DA, parte elaborată și publicată sub conducerea reală a lui Sextil Pușcariu, DA ms a constituit și adevărata bază a rescrierii, din păcate, **necritice** și restrictiv actualizate (= doar neologic) a respectivelor articole lexicografice în insolitul mic dicționar academic (MDA).

Neavând, pentru moment, posibilitatea unei consultări (directe sau indirecte) a DA ms, regretăm profund faptul că, pentru articolele din MDA reproduse în prima parte (= **I**) a notelor noastre lexicografice, nu am putut să reproducem, integral, și articolele corespunzătoare din DA ms, cele care, aceste articole și nu cele din DA, au fost, cu adevărat, rescrise de redacția MDA. Reproducerea, după articolele din DA, și a acestor articole din DA ms ar fi fost, cu siguranță, foarte instructivă și foarte lămuritoare din multe puncte de vedere.

1. BOGÁZ, BUHÁZ

I. Articole lexicografice:

1.1. În DA 1913/597, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**BOGÁZ** † s. a. 1⁰. *Détroit, canal, embouchure; défilé, gorge*. 2⁰. *Bord de fouarrure*.

1⁰ Canal, gură de râu [...] / Strâmtoare, pas [...] / (Păstrat numai în poezia pop.). [...] – [Și: **boház**, **boáz** (pronunț. *bo-az*), **buáz** (pronunțat. *bu-az*. / Plur. *-azuri*.] – Din turc. **boghaz** «idem»”.

1.2. În DA 1913/678, este lucrat (și) următorul articol lexicografic recuperator:

„**BUHÁZ** s. a. = **bogaz** (1⁰). *Clopotul de la gura buhazului dăngănea amar-nic, ca semn de mare primejdie*. DUNĂREANU, SĂM. VI 366. *Foaie verde, salbă moale, P’al buhaz de mare*. MAT. FOLC. 13”.

2.1. În MDA 2001/290, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**bogaz** sn [At: M. COSTIN, ap. ȘIO/ V: **bohaz**, **boaz** (P: *bo-az*), **buaz** (P: *bu-az*/ Pl: *-uri*/ E: tc. **boghaz**] (Înv) 1 (Numai în poeziile populare) Canal. 2 Gură de râu [...]”.

2.2. În MDA 2001/332, este lucrat următorul articol lexicografic de trimitere:

„**buhaz** sn vz **bogaz**”.

II. Observații:

1. În primul rând, vom observa că redactorul și revizorul articolelor lexicografice **bogáz** și **buház** din MDA 2001/290 și 332 (v., *supra*, I. 2.1., 2.2.) nu au cunoscut, la data redactării MDA, existența (atât în DA, cât și în DLR, s. n., a) tipului de articol lexicografic numit de noi recuperator sau întregitor, fapt pentru care, în locul articolului lexicografic întregitor din DA: „**BUHÁZ** s. a. = **bogaz** (1⁰). [...]” (vezi-l, *supra*, I.1.2.), a fost redactat doar un articol lexicografic de trimitere, neutilizând, astfel, din păcate, informația lingvistică întregitoare în reredactarea articolului lexicografic independent **bogáz** din DA 1913/597. Dacă și numai dacă ar fi fost cunoscută de redacția MDA existența și prezența în marele dicționar academic al limbii române (și) a acestui tip de articol lexicografic, atunci și numai atunci forma lexicală **buhaz** (prezentă în cele două surse întregitoare: „DUNĂREANU, SĂM. VI 366” și „MAT. FOLC. 13”), pentru care (corect) s-a elaborat un articol lexicografic de trimitere, trebuia, automat, să fie inclusă, ca variantă lexicală, și în structura lexicografică a articolului **bogáz** (vezi-l, *supra*, I.2.1.), pe de o parte, iar, pe de altă parte, precizarea care precedă definirea sinonimică a sensului 1 (: „Numai în poeziile populare”) trebuia, desigur, eliminată.

Notă. Pentru articolul lexicografic recuperator, a se vedea, în mod special, Mării 2021/143–163.

2. În al doilea rând, vom observa că precizările: „pronunț. *bo-az*” și „pronunț. *bu-az*”, ce urmează după menționarea variantelor lexicale: **boáz** și **buáz**, sunt,

evident, superflue în DA 1913/597, dar necesare în MDA 20001/290, neînțelegând, însă, de ce redacția MDA nu a menționat, după DA, (și) accentuarea celor două variante lexicale, menționare care ar face inutile precizările parantetice.

3. În al treilea (și ultimul) rând, pentru ortografierea etimonului, v. Suciu 2010, s. v., DELR 2011/255.

2. CAZMĂ, TASMĂ²

I. Articole lexicografice:

1.1. În DA 1940/238–239, este lucrat următorul articol lexicografic din care, fiind un articol lexicografic „cuib lexical”, vom reproduce numai ceea ce ne interesează referitor la termenul **cazmă**:

„**CAZMĂ** s. f. 1⁰–2⁰. *Pioche, pic.* 3⁰. *Bêche.* 1⁰. (Mold.) Unealtă de fier, cu coadă de lemn, care seamănă cu un ciocan lung, având o parte ascuțită și alta lată [...]. Se mai numește și: (Munt.) *târ n ă c o p* [...]. 2⁰. Unealtă de fier de forma unui topor mare, lat la capăt și adus, care servește la săpat pământul [...]. 3⁰. (Munt.) Unealtă de săpat pământul [...], cf. (Mold., Transilv.) *hâr l e ț* [...]. [Și: **casmă** s. f. [...]]. – Din turc. (bulg., sârb.) **kazma** «idem (1⁰.)». ȘIO”.

1.2. În DA 1940/180, este lucrat următorul articol lexicografic de trimitere:

„**CASMĂ** s. f. v. **cazmă**”.

2. În DLR 1982/65, este lucrat următorul articol lexicografic de trimitere:

„**TASMĂ**² s. f. v. **cazma**”.

3.1. În MDA 2001/410, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**cazma** sf [At: I. IONESCU, M. 320/ V: **casma**/ Pl: *~le*/ E: tc **kazma**] 1 Unealtă de săpat pământul, asemănătoare cu lopata [...] Si: *hârleț*. 2 (Mol) Târâncop [...]”.

3.2. În MDA 2001/397, este lucrat următorul articol lexicografic de trimitere:

„**casma** sf vz **cazma**”.

3.3. În MDA 2003, IV/839, este lucrat următorul articol lexicografic de trimitere:

„**tasma**² sf vz **cazma**”.

4. În DELR 2015/103, este lucrat următorul articol lexicografic familial:

„**CAZMA** s. f. «unealtă de săpat pământul, asemănătoare cu lopata [...]» 1715, var. *casma*. – Tc. *kazma*. [...]”.

II. Observații:

1. În primul rând, vom observa că articolele lexicografice de trimitere din MDA 2003, IV/839 și DLR 1982/65, articole consacrate formei lexicale **tasmă** = „hârleț”, sunt, astăzi, *m i n c i n o a s e*, pentru că redacția MDA nu menționează,

în cadrul articolului lexicografic independent **cazmá** (vezi-l, *supra*, I. 3.1.), și o variantă lexicală **tasmá**, formă lexicală reală care, cu siguranță, ar fi fost indicată și în structura articolului lexicografic subordonator dacă și numai dacă, înainte de reredactarea DA (via DA ms) și a DLR (s. n.), s-ar fi realizat așa-numita **corelație lexicografică**, operație absolut obligatorie. Neînfăptuindu-se, din păcate, această corelație, MDA este sufocat de astfel de minciuni lexicografice academice.

2. În al doilea rând, vom observa că menționarea, ca primă atestare a „cuvântului-titlu” **cazmá**, a sursei: „I. IONESCU, M. 320” (lucrare apărută în 1868) este greșită câtă vreme, ne-o spune DA 1940 (iar, apoi, DELR 2015), **cazma** este înregistrat(ă) încă din anul 1715.

3. În al treilea (și ultimul) rând, vom transmite, pe această cale, redacției ieșene a DLR (s. n.), litera C, următoarea informație lingvistică: la întrebarea lexicală onomasiologică pentru poziția „[943] = hârleț” din chestionar (v. *Chest. ALR I* 1989), Sever Pop a înregistrat (și) următoarele răspunsuri: **cazmá**/ (în punctele de anchetă) 695, 720, 725, 727, 744, 746, 750, 760, 786, 790, 803, 820, 860–870, 880–990; **casmá**/690, 878; **tăzmá**/ 850, 856, 874. Să mai precizăm, tot aici, că, prin apariția DLR (s. n.), litera C, minciuna de care vorbirăm mai la deal va dispărea din DLR, păstrându-se, însă, în MDA, până la o a doua ediție a micului nostru dicționar academic.

3. CÉME = TÉME¹

I. Articole lexicografice:

1. În DA 1940/276, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**CÉME** s. f. *Sommet de la tête*. – (Sârbism, în Banat) Creștetul capului. Cf. LIUBA-IANA, M. 22. – Din sârb. **tjeme**, idem”.

2. În DLR 1982/170, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**TÉME**¹ s. f. (Prin Ban. și vestul Olt.) Creștetul capului. Cf. ANON. CAR., POLIZU, CIHAC, II, 407, LIUBA-IANA, M. 22 [...]. – Din scr. **teme**”.

3.1. În MDA 2001/464, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**ceme** sf [At: LIUBA-IANA, M. 22/ Pl: ~mi/ E: srb *tjeme*] (Sbm; reg) Creștetul al [sic!] capului”.

3.2. În MDA 2003, IV/886, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**teme**¹ sf [At: ANON. CAR./ Pl: ?/ E: srb **teme**] (Ban, Olt) Creștetul capului¹ (1)”.

II. Observații:

1. În primul rând, vom observa că atât marele nostru dicționar academic (= DA + DLR, s. n.), cât și micul nostru dicționar academic (= MDA) elaborează, pentru una și aceeași unitate lexicală, două articole lexicografice independente (vezi-le, *supra*, sub I.).

2. În al doilea rând, vom preciza că redacția DA, necunoscând și forma lexicală **téme** (inexistentă, la acea dată, în fișierul dicționarului), ci doar forma *literalizată* **céme** (atestată, pe-atunci, doar în sursa: „LIUBA-IANA, M. 22”) elaborează articolul lexicografic independent **céme**. Având în vedere că redacția pușcariană a DLR (serie veche = DA) a hotărât să acorde formelor lexicale *dialectale* (=, adică, cele datorate așa-ziselor particularități fonetice = fonemate regulate = legice ale graiurilor dacoromâne) statut lexicografic de variante lexicale sau (în cazul regionalismelor monoforme) statut lexicografic de „cuvânt-titlu” (= leamă, intrare), considerăm că redactarea articolului lexicografic intitulat **céme** (v., *supra*, I.1.) este absolut corectă.

3. În al treilea rând, vom observa că redacția DLR (s. n.), pe sau în baza mai multor surse (inclusiv și a sursei: „LIUBA-IANA, M. 22”), elaborează articolul lexicografic independent **téme**¹ (vezi-l, *supra*, I.2.), pe de o parte, iar, pe de altă parte, conform cutumei lexicografice, redactând acest articol *literarizează* formele lexicale înregistrate *fonetic* (: *céme*, *çéme*, *céme* etc.) sau *literal* (*ceme*), procedeu interpretativ prin care forma lexicală *céme* a fost, astfel, eliminată din dicționar.

4. În al patrulea rând, vom observa că redacția MDA nu numai că, în *practică*, nu renunță la forma lexicală fonematică *dialectală* *ceme*, ci, profund greșit, o păstrează ca „formă-titlu” a articolului lexicografic reprodus de noi sub I.3.1., lăsându-ne, astfel, să înțelegem (ca de atâtea ori pe parcursul acestui bizar dicționar) că ne-am găsi, lexicologic, în fața a două unități lexicale, deși, comparând cele două articole lexicografice independente din MDA 2001/464 și din MDA 2003, IV/886, rezultă clar că, formal și semantic (= semasiologic), cele două forme lexicale **téme** și **céme** descind, regional, din scr. **teme**.

5. În al cincilea (și ultimul) rând, vom mai spune că redacția ieșeană a DLR (s. n.), litera C, optând pentru redactarea înfăptuită de redacția clujeană a DLR (s. n., litera T), va nesocoti articolele lexicografice din DA 1940 și MDA 2001 consacrate formei lexicale *dialectale* **céme**, un regionalism bine cunoscut nouă din localitatea noastră natală: Toager, jud. Timiș, regionalism pentru care vezi, acum, și ALR–MDT 2021/I, pag. 10, harta neinterpretativă 2 = *Creștetul (capului)* și harta interpretativă II = *Principali termeni pentru CREȘTETUL (CAPULUI)*.

4. CRÎȘCĂ

I. Articole lexicografice:

1. În DA 1940/911, este lucrat următorul articol lexicografic de tipul „cuib lexical”:

„**CRÎȘCĂ** s. f. *Morceau, tranche*. – (Rutenism, în Bucovina, și sârbism, în Banat) *Bucățică* (de brânză, de mălaiu etc.), *felie* (de pâine s. de slănină), *drob* (de sare), *crușeț*. ION CR. IV 27, H. XVIII 173 [...]. [A u g m e n t a t i v: (Ban.) **crișcôiu** (rostit *crișcoiu*) s. a. = bucată mai mare, halcă. H. XVIII 173]. – În Bucovina, din rut. **kriška**; în Banat, din sârb. **križka**, idem”.

2. În MDA 2001/726, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**crișcă**¹ sf [At: H XIII, 173/ Pl: nct./ E: ucr **кришка**, srb **križka**] (Ban; Buc) 1 Bucățică. 2 Felie. 3 Drob (de sare)”.

II. Observații:

1. În primul rând, vom preciza că forma de plural a regionalismului **crișcă** (din aria lui bănățeană mă trag și eu) nu este, cum afirmă redacția MDA, necunoscută dacă și numai dacă fișierul DLR academic (seria veche și seria nouă) este, real și nu numai declarativ, în permanență deschis, pe de o parte, iar, pe de altă parte, dacă și numai dacă inițiatorii MDA ar fi așteptat, cum era absolut normal, să apară, ca „serie nouă”, și partea redactată de echipa coordonată **real** de Sextil Pușcariu. Din informația pe care o deținem, informație care (din păcate) nu se bazează și pe consultarea atlaselor lingvistice românești regionale, vom preciza că, în primul rând, forma de plural *crișche* pentru singularul **crișcă** = „felie de pâine” o cunoaștem din pruncie, fiind, pe atunci, frecvent utilizată în satul copilăriei și adolescenței noastre. În al doilea rând, cunoaștem pluralul lui **crișcă** și din ALR II 1965, h. 1068 = *Felie (de pâine)*, hartă lexicală onomasiologică neinterpretativă în care sunt înregistrate formele de pl. *crișchel* (în punctele de anchetă) 36, 76 și *crișce*/47. La aceeași întrebare lexicală onomasiologică pentru poziția „[4017] = felie, felii de pâine” din *Chest*. ALR II 1988, în punctul de anchetă 8 din Serbia (v., *infra*, *Notă*), E. Petrovici a înregistrat pl. *crișci*.

Notă. Punctul de anchetă 8 din ALR II reprezintă graiul dacoromân vorbit în localitatea *Sveti Mihajlo* și nu *Sveti Majlo*, cum, greșit, apare în DLR 2006/C. Denumirea românească a localității este *Simiai*, rostit: *sîmîi*. Astăzi, oficial, localitatea se numește Lokve (v. Flora 1958/127). Pentru aceste date și altele referitoare la localitate și anchetă, v. Petrovici 1988/368–371.

2. În al doilea (și ultimul) rând, vom preciza că forma corectă a etimonului sârbesc nu este nici **križka** și nici **križka**, ci **kriška** (v., spre exemplu, Gămulescu 1974/122).

5. CRÎȘCÓN* = CRÎȘCÓN = CRÎȘCÓI

I. Articole lexicografice:

1. Pentru articolul lexicografic independent **crișcôiu**, lucrat în DA 1940/911 în cadrul articolului lexicografic de tipul „cuib lexical”, imediat după

articolul lexicografic consacrat bazei lexicale (= **crișcă**), v. precedenta notă lexicografică, sub I.1.

2.1. În MDA 2001/726, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**crișcoi** *sn* [At: H. XVIII, 173/ V: (reg) ~on/ Pl: ~oaie/ E: **crișcă** + -oi] (Ban) Bucătă mare”.

2.2. Tot în MDA 2001/726, este lucrat următorul articol lexicografic de trimitere:

„**crișcon** *sn* vz *crișcoi*”.

II. Observații:

1. În primul rând, vom preciza că sursa: „H. XVIII, 173” constituie nu numai prima atestare a derivatului augmentativ **crișcói**, ci și unica lui atestare, cum, clar, rezultă din DA și nu și din MDA.

2. În al doilea rând, vom observa că redacția DA precizează că regionalismul **crișcoi** este rostit *crișcoń*, formă fonetică care, pentru a intra în DLR și MDA, trebuia neapărat *literarizată*. Corect literarizată, forma fonetică *crișcoń* devine, desigur, **crișcói** =, adică forma-titlu, și nu **crișcon***, o formă fonematică care nici măcar nu este una (numai) literalizată (= *crișcóni*), ci, pur și simplu, o formă inexistentă în realitate, fapt pentru care am însoțit-o de un asterisc, plasat la umărul ultimei litere (v., pentru această extrem de bogată colecție de acudii lexicografice academice, Mării 2017/283–299).

3. În al treilea (și ultimul) rând, varianta lexicală **crișcón** și articolul lexicografic **crișcón** vor fi, după cele precizate în observația precedentă, *eliminate* din viitoarele dicționare academice.

6. DĂCĂÍ, DĂCĂÍ, DICĂÍ

I. Articole lexicografice:

1. În DLR (s. n.) ms/3–4 a fost lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**DĂCĂÍ** [...] 1. *Tranz.* (Prin Ban.) A rosti sunetul «d» la inițiala unor cuvinte. *Lăpușnicenii cam dăcăiesc*. KLEIN, D. 174, cf. MDA. 2. A bolborosi; p. ext. a trăncăni [...]”.

2. În MDA 2002/17, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**dăcăi** *v* [At: KLEIN, D. 174/ Pzi: ~esc/ E: fo] A începe, în vorbire, toate cuvintele cu sunetul «d»”.

3.1. În DLR 2006/88, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**DĂCĂÎ** vb. IV. T r a n z. (Prin Ban.) A pronunța «dă» în loc de «de» la inițiala unor cuvinte. *Lăpușnicenii cam dăcăiesc*. L. COSTIN, GR. BĂN. 98, cf. KLEIN, D. 174. – Prez. ind.: *dăcăiesc*. – De la **dă**¹”.

3.2.1. În DLR 2007/991, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**DICĂÎ** vb. IV. 1. T r a n z. (Învechit și regional; complementul indică cuvinte, fraze) A pronunța defectuos, neclar. *Altele multe cătră aceastea dicăind și în uscat înghițind, cuvinte căptușite îngăima*. CANTEMIR, I. I. II, 35, cf. ȘEZ. XXIII, 45. 2. I n t r a n z. (Regional; despre oameni) A bolborosi (Șieu-Măgheruș – Bistrița). Cf. MAT. DIALECT. I, 282. – Prez. ind.: *dicăiesc*. – Și: *dăcăi* [=, corect, **dăcăi**] vb. IV. MAT. DIALECT. I, 282. – Et. nec.”.

3.2.2. În DLR 2006/114, este lucrat următorul articol lexicografic de trimitere:

„**DĂCĂÎ** vb. IV v. **dicăi**”.

II. Observații:

1. În primul rând, vom observa că în DA 1949 nu există și un articol lexicografic independent consacrat regionalismului verbal **dăcăi**, precizând că, de astă dată, absența sa este (precum ar zice lingvistul Dumitru Loșonți) n e j u s t i f i c a t ă.

2. În al doilea rând, vom preciza că în primăvara anului 2005, în urma revizuirii fragmentului **dă–dășert**, am redactat și expediat, electronic, redacției bucureștene a DLR (s. n.) următoarea generoasă și substanțială observație:

2.1. „Ne oprim (și) la acest articol, pentru că, s e m a n t i c și e t i m o l o g i c, considerăm că avem de-a face, clar, cu două cuvinte (= verbe): (a) **dăcăi**, pe de o parte (= 2.1.1.), și, pe de altă parte, (a) **dăcăi** (= 2.2.).

2.1.1. **DĂCĂÎ**. Acest prim verb (format, în mod evident, după modelul tuturor verbelor de origine onomatopeică) este cel lucrat, d e s c r i p t i v, de Dv. sub sensul 1.: «T r a n z. (Prin Ban) A rosti sunetul «d» la inițiala unor cuvinte. *Lăpușnicenii cam dăcăiesc*. KLEIN, D. 174, cf. MDA».

Chiar dacă nu veți accepta propunerea noastră (: de «spargere» a actualului articol lexicografic în două articole), va trebui, totuși, în redactarea definitivă și realistă a sensului 1 (singurul prezent în MDA) să țineți seama de următoarele precizări:

2.1.1.a. Pentru prima dată, verbul **dăcăi** este înregistrat de Vasile Popovici în monografia consacrată comunei Pătaș: «Se deosebesc [pătășenii] de prilip-ceni care vorbesc mai repede și înțepat, ca și de exemplu bozovicenii, bănie-nii și lăpușnicenii cari «dăcăesc», adecă aceștia întreabă «Dă unge ești?», pe când la noi se zice «ge unge ești?» (v. Popovici 1914/267).

2.1.1.b. Din monografia lui V. Popovici (lucrare care nu figurează în *bibliografia* DLR), verbul a fost preluat (definindu-l, însă, greșit) de Costin 1926/98: «**dăcăi** (a) = a începe inițialele cu d. tot «dă». «Dă ungie ești?». «Lăpușnicenii cam dăcăiesc». V. Popovici, Monogr. Pătașului, pag. 42».

2.1.1.c. În 1935, în *Folklor din Valea Almăjului (Banat)*, studiu publicat în ARH. FOLK. III, Emil Petrovici menționează (cu trimitere la lucrarea lui V. Popovici) prezența verbului în Valea Almăjului: «În Almăj se disting două grupuri de sate după felul cum se pronunță prepoziția *de*. Satele din partea apuseană a Almăjului «dăcăesc», adică pronunță «dă», pe când cele din partea răsăriteană pronunță «dži» (sau «dže»). Dintre satele cercetate de mine, Bozoviciul, Șopotul Nou și Bănia au «dă», iar Rudăria, Borlovenii Vechi și Pătașul au «dži (dže)» [v., acum, și Petrovici 2012/139].

2.1.1.d. Peste doi ani, în 1937, verbul este atestat (dar greșit etimologizat), tot din această zonă a Banatului, de D. Șandru, în BL, V/127: «Du point de vue linguistique, le territoire pourrait être partagé en deux groupes, selon le traitement de la prép. *de*. Dans le premier groupe (Borlovenii Vechi, Prigor, Putna, Pataș et Rudăria), la prononciation est *d'e* (*d'i*, *dže*, *dži*); dans le second (Bănia, Șopotul Nou et Lăpușnicul Mare), *dă* («dăkăyesc» < *dăcă*)» [v., acum, și Șandru 2004/155–156].

2.1.1.e. Am lăsat la urmă unica atestare menționată de DLR ms și (normal) MDA, adică: KLEIN, D. 174, deoarece exact aici îi este (cronologic) locul. În Dicționarul român-latin al lui Samuil Micu-Klein (isprăvit, ne informează M. Seche, la 10 martie 1801), verbul almăjean nu apare, ci, la pag. 327, după cuvântul **daecos*, avem un **daecait*, ambele «neglosate» (= netraduse în latină) și ambele precedate (la umărul inițialei) de un asterisc (pentru semnificația căruia, v. p. XVI). În ediția publicată în 1944 de Gáldi L. (abreviată în DLR: KLEIN, D.), verbul apare, într-adevăr, la p. 174, unde editorul maghiar, discutând cuvintele **daecos* = **dăcos** și **daecait* = **dăcăit** (v. *infra*), reproduce integral articolul **dăcăi** din Costin 1926/98 (v. *supra*), precizând, însă, că între cuvintele discutate de el și verbul almăjean nu există nicio legătură.

2.1.2. Având, așadar(ă), semnificatul: «a pronunța (s. a rosti) prepoziția *de* ca *dă* (și nu *ge*)», pe de o parte, iar, pe de altă parte, etimologia: – Prep. **dă** (= **de**) + suf. *-căi*, această veritabilă creație verbală *meta lingvistică* este cunoscută (întrebuințată) nu numai în localitățile în care prepoziția **de** este rostită (cu africată în loc de dentală) *ge* (în notație literală și/sau literalizată) = *de*, *dže* etc. (în diferite sisteme de «transcriere fonetică»), ci și în localitățile almăjene în care aceeași prepoziție este pronunțată *dă*, după cum ne informează cel mai bun cunoscător al graiurilor vorbite în Valea Almăjului, distinsul nostru coleg și prieten de-o viață Eugen Beltechi. Mai mult, E. B. ne mai informează că, alături și (evident) în opoziție (semantico-etimologică) cu **dăcăi**, circulă și verbul (a) *gecăi* = *decăi* etc., vorbitorii graiurilor almăjene verbalizând (în tehnica, repet, producerii tuturor verbelor de origine onomatopeică) ambele rostiri dialectale care, particularizându-i (= caracterizându-i) lingvistic, îi delimitează în două grupuri. Nu o dată, ne spune E. B., i-a auzit pe informatorii cu care a lucrat zicând: «noi dăcăim și ei gecăiesc» sau «noi gecăim și ei dăcăiesc». Din păcate, însă, până acum, nu dispunem și de o atestare *scrisă* a corelativului și contrastivului **gecăi** (care, de va intra cumva în DLR, nu trebuie literarizat **decăi**, ci înregistrat sub forma fonematică dialectală **gecăi**).

2.2. **DĂCĂI**. Acest (după noi) al doilea verb (care, etimologic, este, evident, o «formație onomatopeică»), lucrat în DLR ms (nu și în MDA) ca un

al doilea sens al lui **dăcăi**, a fost înregistrat, sub forma **dăcăi** și nu **dăcâi**, de Gr. Rusu, din Șieu-Măgheruș – Bistrița, localitatea sa natală, cu sensul: «a bolborosi, a măcăi» (v. Rusu 1960/282). Definiția sinonimică dată de lingvistul clujean a devenit, greșit, în DLR: «A bolborosi, a măcăi; p. e x t. a trăncăni». Nu este vorba de nicio «extensie» (sau: «extindere») semantică, ci numai și numai de faptul că redactorul DLR a confundat verbul **măcăi** (de «formație onomatopeică»), același cu **măcâi**¹ «a se bâlbâi; a se exprima greu» (v. DLR VI/653), cu verbul (frecvent utilizat) **măcăi** (plus var.) < interjecția **mac** + suf. -ăi.

Pentru localitatea Corvinești – Bistrița, colegul V. Bidian, originar din acest sat, ne comunică: **dăcăi** = «a se exprima greoi, repetând, de regulă, prima silabă a cuvintelor», precum și adjectivul **dăcăit**, -ă (Pl.: *dăcăiți*, *dăcăite*) = «care se exprimă greoi, repetând, de regulă, prima silabă a cuvintelor», neînregistrat în DLR ms.

În reredactarea bistrițeanului **dăcăi**, de văzut, neapărat, articolul consacrat verbului **dicăi**, care, fiind prezent în MDA II/155, trebuie neapărat să fie și în DLR (lucru pe care-l vom afla când primi-vom cea de a treia porție din **D**)”.

Notă. Exceptând unele modificări formale ne semnificative în privința conținutului, am reprodus, sub 2, întocmai textul trimis redacției bucureștene a DLR, litera **D**.

3. În al treilea rând, comparând conținutul observației noastre de mai sus, de sub 2., cu conținutul articolelor lexicografice independente din DLR ms (=, *supra*, I.1.) și DLR 2006/88, constatăm următoarele:

3.1. Articolul lexicografic din DLR ms a fost reredactat, cum, foarte clar, rezultă din DLR 2006/88, considerându-se, astfel, că forma lexicală **dăcăi** = „sensul 1. din DLR ms” reprezintă o unitate lexicală, iar forma lexicală (nu **dăcăi**, cum greșit a fost fișată, ci, corect.:) **dăcâi** = „sensul 2. din DLR ms”, o altă unitate lexicală, cu statut, însă, de variantă lexicală (v. *infra*, 3.3.).

3.2. În legătură cu rescrierea articolului intitulat **dăcăi** din DLR 2006/88, ne-am întrebat și ne întrebăm:

a. De ce, în explicarea înțelesului lui **dăcăi**, definiția: „A rosti sunetul «d» la inițiala unor cuvinte” din DLR ms, definiție total greșită dată de Lucian Costin (v., *supra*, II.2.1.1.b.), a fost rescrisă, la fel de greșit, astfel: „A pronunța «dă» în loc de «de» la inițiala unor cuvinte”?! Ne-am pus și ne punem această întrebare, pentru simplul motiv că, exceptând sursele *i n d i r e c t e* (: Costin 1926/98 și, desigur, Klein 1944/174), în toate celelalte surse *d i r e c t e* (: Popovici 1914, Petrovici 1935, Șandru 1937) sensul este foarte clar: „A pronunța prepoziția *de* ca *dă*”.

b. De ce s-au menționat numai cele două surse indirecte și nu și cele trei surse directe (vezi-le *supra*), mai ales că „Anuarul Arhivei de folklor” =, abreviat, ARH. FOLK. (unde, în nr. III, Emil Petrovici publică monografia *Folklor din Valea Almăjului – Banat*) și „Bulletin linguistique” =, abreviat, BL (unde D. Șandru, în nr. V, publică, în franceză, rezultatele anchetei din Valea Almăjului – Banat) figurează în bibliografia DLR?!

c. Foarte bine a procedat lexicograful care a refăcut articolul din DLR ms eliminând sursa MDA (v., în acest sens, neapărat Mării 2022/355–356, nota lexicografică 2.17.4).

d. În privința etimologiei verbului **dăcăi**, ne păstrăm (și astăzi) soluția menționată, *supra*, sub II.2.1.2.

3.3. Referitor la articolul redactat și publicat de lingvistul clujean Gr. Rusu în „MAT. DIALECT. I, 282” (=, în abrevierea noastră, Rusu 1960/282), trebuie observat și precizat că, în DLR 2007/991 (v., *supra*, I.3.2.1.), forma lexicală **dăcăi** (și nu, repetăm, **dăcăi**) a fost interpretată ca variantă lexicală a formei-titlu **dicăi**, iar, semasiologic, ca un al doilea sens, nementionându-se, însă, înainte de definiție, precizarea: „(În forma **dăcăi**)”, precizare care, știut este, cerea ca varianta lexicală să nu mai fie urmată și de (re)menționarea sursei. Precizând că foarte prețioasă informație lingvistică comunicată de lingvistul clujean V. Bidian a fost, din păcate, neglijată, ne întrebăm dacă, într-adevăr, sensul formei lexicale **dăcăi** este un altul decât cel al formei **dicăi**?

4. În al patrulea (și ultimul) rând, în legătură cu articolul lexicografic independent, intitulat **dăcăi**, din MDA 2002/17 (v., *supra*, I.2.), vom preciza că „prima atestare a cuvântului-titlu” nu este sursa „KLEIN, D. 174”, pe de o parte, iar, pe de altă parte, sensul este greșit definit (v. *supra*).

7. DĂCĂIT

I. Articole lexicografice:

1. În DLR ms (pag. 4), a fost lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**DĂCĂIT** s. n. (Prin Ban.) Faptul de a dăcăi. Cf. KLEIN, D. 174, MDA. – Pl.: *dăcăituri*. – V. **dăcăi**”.

2. În MDA 2002/17, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**dăcăit** sn [At: KLEIN, D. 174/ Pl: ~uri/ E: **dăcăi**] Începere, în vorbire, a tuturor cuvintelor cu sunetul «d».

II. Observație:

1. În primul rând, vom preciza că am expediat redacției bucureștene următoarea observație:

„Articolul: «**DĂCĂIT** s. n. [v., *supra*, I.1.], fie îl dați afară, fie, pe și în baza informației reale din KLEIN, D. (pentru care, v., *supra*, s. v. **dăcăi**, observația noastră de sub 1.1.e. [=, acum, precedenta notă lexicografică, sub II.1.1.e.]) îl reredactați cam așa: **DĂCĂIT**? Cu sens neprecizat. KLEIN, D. 327, 174”.

2. În al doilea (și ultimul) rând, vom observa că, dând curs observației noastre, redacția DLR 2006 a dat afară articolul în discuție.

8. DĂDĂUȘ

I. Articole lexicografice:

1.1. În DA 1949/26, este lucrat, ca **dădăuș**^[1], următorul articol lexicografic de trimitere:

„DĂDĂUȘ s. a. v. **dârdăuș**”.

1.2. Tot în DA 1949/26, este lucrat, ca **dădăuș**^[2], următorul articol lexicografic independent:

„DĂDĂUȘ s. m. *Charretier*. – (Banat) Căraș. ȘEZ. XIX 82”.

2. În DLR ms (pag. 6), a fost lucrat următorul articol lexicografic independent:

„DĂDĂUȘ s. m. (Regional) Căraș. Cf. ȘEZ. XIX, 82, MDA. – Pl.: *dădăuși*. – Etimologia necunoscută”.

3.1. În MDA 2002/18, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**dădăuș**¹ *sm* [At: ȘEZ. XIX, 82/ Pl: ~i/ E: nct] (Reg) Căraș”.

3.2. Tot în MDA 2002/18, este lucrat și următorul articol lexicografic de trimitere:

„**dădăuș**² *sn vz derdeluș*”.

4.1. În DLR 2006, 3/89, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„DĂDĂUȘ¹ s. m. (Ban.) «Căraș». Cf. DA, L. COSTIN, GR. BĂN., ȘEZ. XIX, 82. – Pl.: *dădăuși*. – Et. nec.”.

4.2. Tot în DLR 2006, 3/89, este lucrat și următorul articol lexicografic de trimitere:

„DĂDĂUȘ² s. n. v. **derdeluș**”.

II. Observații:

1. În primul rând, vom preciza că, în februarie 2005, am revizuit articolul **dădăuș** din DLR ms, revizie încheiată cu redactarea unui text înaintat redacției bucureștene a DLR (s. n., litera **d**) și pe care, din foarte multe motive, îl vom publica integral, în continuare, sub paragraful 1. al actualelor noastre observații:

1. În legătură cu actualul (și unicul) articol lexicografic „independent” din DLR ms: „DĂDĂUȘ [v., *supra*, I.2.], ne vom rosti (depășind, evident, obiectul și obiectivele reviziei înfăptuite de noi), mai jos; sub 3, după observațiile pe care le vom prezenta sub 2.

2. Spre deosebire de DLR ms, constatăm că în DA și MDA avem, pentru același semnificant (= cuvânt, termen, într-o exprimare curentă) **dădăuș**, și

un articol lexicografic „de trimitere”; adică, altfel spus, și un cuvânt **dădăuș** considerat și redactat ca o unitate lexicală „dependentă”. În legătură cu varianta lexicală **dădăuș** din DA și MDA, ne îngăduim, în continuare, următoarele observații:

2.1. În DA 1949/26, avem, înaintea articolului prezent și în DLR, următorul articol „de trimitere”: „**DĂDĂUȘ** s. a. v. **dărdăuș**”. Într-adevăr, în DA 1949/52, redacția non-pușcariană a DA înregistrează următoarele 9 (nouă) variante lexicale ale lui **dărdăuș**: **dârdiuș**, **dărdăiș**, **derdeuș**, **derdeluș**, **dârliuș**, **dârniuș**, **dârăuș**, **dădăuș** și **dăuș**, asupra cărora, în măsura în care în primul rând materialul ALR o cere, ne vom opri la locul lor alfabetic.

2.2. În MDA 2002/18, avem următorul articol „de trimitere”: „**dădăuș**² *sn* **derdeluș**”. La pag. 79 avem, însă, următoarele articole:

*a. derdeluș*¹ *sn* [At: DEX/ Pl: ~uri/ E: nct] Loc în pantă unde se dau copiii cu săniuța. Si: *săniuș*”.

*b. „derdeluș*² *sn* **dărdăuș**”.

Lucrat în DA (v. *supra*) ca variantă lexicală a lui **dărdăuș**, iar în DLR ms. (cum rezultă, clar, din articolele de trimitere **dărdăuș**, **dărdăiș**, **dârliuș** și **dârniuș** de la paginile 89 și 95 ale fragmentului pe care îl revizuim), ca formă-titlu, cuvântul **derdeluș** (care începând cu DEX nu mai are statut de regionalism) este redactat, în MDA, de două ori: o dată, reproducându-se (mecanic) articolul din DEX^{1,2}, ca unitate lexicală independentă (**derdeluș**¹) și a doua oară (**derdeluș**²), ca variantă lexicală a lui **dărdăuș** =, corect, **dărdăuș**, cum apare în DA și în MDA (s. v. **derdeuș**).

În al doilea rând, sub **derdeluș**¹ (și nu **derdeluș**) nu se regăsesc formele **dădăuș** (v. *supra*) și **dăuș** (v. MDA 2002/23), ambele lucrate ca articole de trimitere la **derdeluș**.

În al treilea (și ultimul) rând, un articol **dărdăuș** (la care suntem trimiși pentru **derdeluș**² și **derdeuș**) nu există.

2.3.1. În DA 1949/52, pentru varianta lexicală **dădăuș** avem două atestări (directe). Din Țara Hațegului, îl atestă Ar. Densusianu, în REV. CRIT. II, 121: «*dădăușu*, ghiață limpede, netedă, pe care te poți da; locul unde se dau pe ghiață; cale lunecă fiindu ghiețuș: e *dădăușu* afară de nu poți merge». A doua atestare, tot din Transilv., e din VICIU, GL.: *dădăuș* «spațiul pe care «se dau» copiii pe ghiață. *Blaj* și *Stoiana* [...]». Atestarea lui Alexiu Viciu este preluată de PAMFILE J. III, 33, 87 și (tacit) de SCRIBAN, D., s. v. **derdeuș**.

2.3.2. Areal și, mai ales, semantic, atestările de sub **2.3.1.** sunt întregite de cele din anchetele ALR.

a. Cu sensul: «locul unde se dau copiii pe gheață; ghețuș», **dădăuș** este atestat în ALR SN V h 1310/27, 64, 157, ALRM SN III h 1110/27, 64, 157. În cele două hărți, sunt publicate, neinterpretativ și interpretativ, răspunsurile înregistrate de E. Petrovici la întrebarea lexicală onomasio-logică pentru poziția [4371] = «răpăguș (locul unde se dau pe gheață)» din *Chest.* ALR II, răspunsuri utilizate de DA pentru «variantele lexicale» **dârăuș** și **dăuș**, dar nu și pentru **dădăuș**.

b. În ancheta pentru ALR I, Sever Pop a înregistrat termenul **dădăuș**:

b. 1. în punctele de anchetă 156, 158, 174 și (acesta, în Serbia) 859, cu pl. *dădăușuri* (în toate cele patru localități), ca răspuns la întrebarea lexicală onomasiologică pentru poziția [1703] = «huțuțui (legat cu două funii)» din *Chest. ALR I*, adică, perifrastic (pentru că **scrînciob 2** din DLR este considerat regionalism), pentru «leagăn (în care se balansează cineva)», definiție adoptată de DLR pentru cele mai multe dintre f. f. multele cuvinte (+ variante lexicale) care denumesc, regional, acest tip de leagăn (v., spre ex., **țuicûș**, **țuțoăică**, **țuțoi**, **țuțu 2**, **țuțieică**, **țuțul 1**, **țulăică**, **țuțulig**, **țuțulincă**, **țuțulûș**, **uciul** etc. etc.);

b. 2. în punctele de anchetă 156, 158 și (tot cu pl.: *dădăușuri*) 166, ca răspuns la întrebarea lexicală onomasiologică pentru poziția [1704] = «leagăn, [scândură sprijinită la mijloc pe un suport, pe ale cărei capete se așază două persoane, pentru a se legăna]» din *Chest. ALR I*, adică, sinonimic (de astă dată), pentru «scrînciob (3)» (din DLR), definiție adoptată, în DLR (pentru că **scrînciob 3** nu mai este un regionalism), și pentru, spre ex., cuvintele **țuțubăr**, **țuțul 1**, **țuțulûș**.

Notă. Exact în momentul isprăvirii redactării textului de sub 2.3.2.b.2., am primit, astăzi 2 martie 2005, prin fax, articolul **derdeluș** din DLR, solicitat, telefonic, dnei Monica Busuioc în urmă cu două ore de la primirea faxului. De articolul **derdeluș** ne vom ocupa nu la locul lui alfabetic, ci în finalul observațiilor noastre la articolele fragmentului pe care-l revizuim acum. Am solicitat, însă, trimiterea articolului **derdeluș** numai și numai pentru a putea redacta, realist (și nu intuitiv), observațiile și sugestiile noastre referitoare la modul în care structura articolului **dărdăuș** din DA este prezentată în DLR ms și (pe baza acestuia) în MDA, care, repet, nu are ce căuta, ca sursă bibliografică, în DLR.

2.4. Lectura articolului **derdeluș** confirmă, întru totul, presupunerea noastră. Pe baza a două surse: «SCRIBAN, D., ALR SN V h 1310/64» (pentru adevărata informație punctuală, areală și semantică = semasiologică pe care o oferă ALR, v., *supra*, 2.3.2.), regionalismul **dădăuș** este lucrat ca variantă lexicală a literarului **derdeluș**, uitându-se (dar nu numai în acest caz) redactarea și a articolului de trimitere.

2.5. Așadar...:

a. În DA, regionalismul **dădăuș** este lucrat ca variantă lexicală a regionalismului **dărdăuș** = «[...] – (Munt.) Săniuș, loc unde se lasă la vale copiii cu săniuța, ghețușcă, glenciu (SCRIBAN, D.) cf. dăiniuș, târluș; p. ext. poleiu, ghețuș [...]», cu etimologia: „Onomatopee (cf. dărdăi, dăina²), formată cu suf. -uș (ca la săniuș)».

b. În DLR ms, regionalismul **dădăuș** este lucrat ca variantă lexicală a literarului **derdeluș** = «Loc în pantă acoperit cu zăpadă sau cu gheață unde iarna se dau copiii cu săniuțele (2); săniuș (1)», cu: «etimologia necunoscută».

2.6. Întrebare: Este, cu adevărat, regionalismul **dădăuș** o variantă lexicală a literarului (statut, repetăm, acordat, pentru prima dată, de DEX¹, care, evident, nu constituie, cum se afirmă în MDA, și prima atestare a lui) **derdeluș** sau este o unitate lexicală

independentă, cum, într-un fel, ne lasă să înțelegem redacția DA din definiția redactată pentru regionalismul **ciriúș** (=, literarizat, **tiriúș** – v. Andrei Avram, *Noi contribuții etimologice*, p. 83–84), unde, printre sinonimele menționate, figurează și cuvintele **dădăuș**, **derdeluș**?

În ceea ce ne privește, vom spune că, etimologic, **dădăuș** nu este o variantă lexicală nici a lui **dărdăuș** (cum consideră DA 1949/26, 52), nici a lui **derdeluș** (cum consideră DLR ms) și nici (v. *infra*) a lui **dăuș**, ci, în mod cert (pentru noi, desigur), o unitate lexicală independentă, care, etimologic evaluată, constituie o altă veritabilă formație onomatopeică. Dacă în *Chest. ALR I* s-ar fi programat și alte două întrebări lexicele onomasiologice, una pentru «a (se) da în scrânciob (2)» și, o alta, pentru «cum ziceți = cântați când dați copilul în scrânciob (2)?» sau dacă S. Pop, în punctele de anchetă în care la întrebare onomasiologică pentru «scrânciob (2)» a înregistrat termenul **dădăuș**, ar fi continuat ancheta cu cele două întrebări menționate de noi mai sus, atunci, cu siguranță, v-aș fi indicat, acum, nu numai procedeul (tehnica) producerii (creării) acestui derivat (în **-uș**), ci și „baza” lui lexicală. Până când nu vom avea, însă, o documentare = anchetare (interjecțională, verbală și substantivală) sistematică și, pe baza acesteia, o descriere realistă a unităților lexicele (interjecții, verbe, substantive) ce alcătuiesc acest extraordinar sistem semantico-terminologic (sau: «câmp semantic», «câmp lexical» etc.) «al legănării sau legănatului» (ca muncă, joc = distracție și ritual), este bine (= realist) ca, pentru secțiunea etimologică a acestor foarte numeroase cuvinte (verbe și/sau substantive) cu baza (onomatopeică) neatestată în fișierul DLR, să ne mulțumim cu formula: **Formație onomatopeică**.

Dacă și numai dacă se va accepta propunerea noastră, atunci, pe baza informației de sub 2.3.1. și 2.3.2., articolul **dădăuș** va fi redactat, descriptiv (= semasiologic), după schema semantică (aproape identică) adoptată în redactarea articolului **dăinúș** (de la p. 11 din DLR ms, pentru care, v., însă, *infra*, observațiile noastre).

Dacă nu se va accepta propunerea noastră, atunci, desigur, articolul **derdeluș** va trebui reredactat, nu însă înainte de a vedea și observațiile noastre referitoare la alte variante prezente în actuala lui redactare.

3. Cum am precizat sub 1, sub 3 ne vom rosti asupra cuvântului **dădăuș** = „cărăuș”, lucrat, pe sau în baza unei unice atestări, ca unitate lexicală independentă în DA, DLR ms și (pe baza acestora) în MDA. Unica atestare aparține lui Lucian Costin. Harnicul profesor de geografie din Caransebeș, originar din Moldova, a înregistrat acest regionalism de două ori; prima dată, în ȘEZ XIX, 82: «dădăuș – cărăuș», iar a doua oară, în L. COSTIN, GR. BĂN.: «dădăuș, -i = cărăuș. Marga. (Conf. la A. Viciu «dădăuș» în alt sens)».

Chiar dacă, în 1926, menționează forma de pl. (m.) și localitatea de unde (direct sau, cel mai adesea, indirect, prin elevi) a fost cules acest regionalism, pe de o parte, iar, pe de altă parte, atenționează că regionalismul **dădăuș** atestat de el are alt sens decât cel atestat de Viciu

(v., *supra*, 2.3.1.), noi nu credem că în localitatea Marga (situată în NE localității Caransebeș) **dădăuș** = «cărăuș, căruțaș, chirigiu etc.», adică «persoană care face cărăușie». Ne îndoim foarte serios de existența reală a acestui sens al cuvântului **dădăuș**, deoarece...:

a. vorbitorii subdialectului bănățean (și o parte dintre cei ai subdialectului maramureșean) nu *s e d a u* cu sania sau nu *s e d a u* pe gheață, ci, de regulă, ei *s e c a r ă* cu sania (v., în acest sens, ALR SN V h 1308, ALRM SN III h 1108) sau *s e c a r ă* pe gheață (v. ALR SN V h 1309, ALRM SN III h 1109, ALR I 1257), ceea ce (această semantică bănățeano-maramureșeană a verbului **a cără**) explică și derivatele **cărăuș** «loc(ul) unde se dau pe gheață; ghețuș» (v. ALR SN V h 1310/2, ALRM SN III h 1110/2), **cărătură** (*ibidem*/362). Mai mult, **a cără** = și «a se da în scrânciob (2 și 3)», de unde, desigur, derivatele **cărătoare** = «scrânciob (2)» (în ALR I 1703/9,35, dar și în localitatea noastră natală, Toager – Timiș), **cărăuș** = «scrânciob (3)» (ALR I 1708/10);

b. din Glimboca (localitate aflată în imediata vecinătate a localității Marga) = punctul de anchetă 27 din rețeaua ALR II, Emil Petrovici l-a înregistrat pe **dădăuș** pentru «locul unde se dau pe gheață; ghețuș» (v., *supra*, 2.3.2.a.);

c. la întrebarea lexicală onomasiologică pentru poziția [834] = «cărăuș, pl.» din *Chest.* ALR I, Sever Pop nu a înregistrat în niciuna dintre localitățile bănățene anchetate termenul **dădăuș**;

d. Lucian Costin este *s i n g u r u l* care, până acum, după a noastră informație, înregistrează pe **dădăuș** cu sensul de «cărăuș etc.» (generat, probabil, de neînțelegerea definiției sinonimice oferite de elevul culegător al cuvântului).

Sumara noastră «analiză» de mai sus are, în ceea ce ne privește, o singură finalitate: eliminarea din DLR a acestui articol și, implicit, neutilizarea înregistrării lui L. Costin (pe care, fără îndoială, o considerăm reală, la nivel de *s e m n i f i c a n t*) pentru cuvântul **dădăuș** discutat, *supra*, sub 2.

Pentru a putea fi menținut acest articol lexicografic și/sau utilizată, realist, atestarea lui L. Costin, e absolut necesară o verificare *d i r e c t ă* (la fața locului) sau (cum nu o dată au procedat deleristii clujeni) *i n d i r e c t ă* (prin corespondență). Cum, însă, în perioada 1981–1983, colegii noștri de la Timișoara au realizat, ca temă de plan, în vederea elaborării lucrării de plan *Dicționarul subdialectului bănățean* (DSB), o verificare directă a «cuvintelor înregistrate de L. Costin și E. Novacoviciu», v-ați putea adresa lor.

2. În al doilea (și ultimul) rând, comparând, acum, textul nostru (manuscris) din anul 2005 (reprodus, integral, *supra*, sub observația actuală nr. 1.) cu articolele lexicografice independente din DLR 2006, 3/89 și DLR 2006, 4/501, articole consacrate cuvintelor-titlu **dădăuș**¹ și **derdeluș**, constatăm următoarele:

2.1. Menținerea și în DLR 2006, 3/89, a articolului lexicografic independent **dădăuș**¹ = „cărăuș”, termen atestat, direct, cum am precizat mai la

deal (= II.1.3.) doar de L. Costin. Păstrarea, și după documentarea efectuată de noi, a articolului lexicografic precitat este, stimată doamnă Monica Busuioc, de neînțeles. **Dădăuș** = „charretier” este, evident, un fals semantic (= semasiologic).

Notă. Necunoscând textul nostru din 2005, colegul Dumitru Loșonți, în nota etimologică: **dădăuș**, **dădăușă**, **didiuș** – publicată în 2016 și republicată în 2021 –, concluzionează astfel: „Așadar, **dădăuș** ‘cărăuș’ trebuie eliminat din dicționarele viitoare” (v. Loșonți 2021/393).

2.2. Valorificarea, în redactarea definitivă a articolului lexicografic independent **derdeluș** (v. DLR 2006, 4/501), a informației lingvistice referitoare la atestarea variantei lexicale **dădăuș** în ALR I și ALR II (v., *supra*, II.1.2.3.2.a. și b.). Sensul 2. este redactat în exclusivitate pe baza sursei ALR I, material nepublicat. În utilizarea sursei, s-au strecurat și următoarele greșeli de culegere (neobservate la corectură): nu „ALR I 1073/156, 158, 174, ib. 1074/156, 158, ib. 1704/156, 158, 166”, ci „ALR I 1703/156, 158, 174, ib. 1704/156, 158, 166”.

2.3. Redactarea articolului lexicografic de trimitere: „**dădăuș**² s. n. v. **derdeluș**”, în DLR 2006, 3/89.

2.4. Nereținerea, pentru cuvântul **dădăuș**², a soluției etimologice propuse de noi (v., *supra*, II.1.2.6.), precizând că ne menținem, în continuare, soluția etimologică avansată în 2005.

Notă. De văzut, acum, pentru etimologie, și explicațiile date de Mărgărit 2010/97 și Loșonți 2021/393.

9. DĂDĂUȘĂ

I. Articol lexicografic:

În DLR 2006, 3/89, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**DĂDĂUȘĂ** vb. I. Refl. (Regional; despre copii) A se da pe gheață (Ciumbrud* – Aiud). Cf. ALR I 1257/138. – Prez. ind.: ? – Cf. d â r d â u ș”.

II. Observații:

1. Să observăm, mai întâi, că articolul lexicografic reproduș sub I. lipsește din DA, DLR ms și MDA.

2. În al doilea rând, vom preciza că prezența articolului de sub I. se datorează, desigur, însușirii de către redacția bucureșteană a următoarei observații revizioniste: „De introdus, acum, următorul articol lexicografic:

„**DĂDĂUȘĂ** vb. I. Refl. (Regional) A se da pe gheață (Ciumbrud – Aiud). ALR I 1257/138. – Prez. ind.: ? – V. **dădăuș**”.

3. În al treilea rând, vom preciza că articolul de mai sus l-am însoțit și de următoarea:

„Notă. Indicația etimologică: V. **dădăuș** este corectă numai și numai dacă eliminați **dădăuș**-ul lui L. Costin [v. precedentă notă lexicografică]. Dacă însă...:

a. ... mențineți articolul lucrat pe baza atestării lui L. Costin, pe de o parte, iar, pe de altă parte, veți considera celălalt **dădăuș** [v. precedentă notă lexicografică] ca o variantă lexicală a lui **derdeluș**, atunci, desigur, textul etimologic fi-va: V. **dădăuș**²;

b. ... mențineți articolul lucrat pe baza atestării lui L. Costin, pe de o parte, iar, pe de altă parte, veți accepta că celălalt **dădăuș** [v. precedentă notă lexicografică] este o unitate lexicală independentă, atunci, (iarăși) desigur, textul etimologic fi-va: V. **dădăuș**¹”.

4. În al patrulea (și ultimul) rând, vom observa că, în locul etimologiei indicate de noi (: un derivat verbal de la s. n. **dădăuș**, indiferent dacă îi acordăm formei lexicale substantivale statut lexicografic de formă-titlu sau statut de variantă lexicală), suntem trimiși, prin cf., la forma lexicală **d â r d â u ș**, inexistentă în DLR 2006, 4, unde avem însă înregistrată, în DLR 2006, 4/501 (v. și DLR 2006, 3/123), varianta lexicală **dârdăuș**.

Notă. Petru etimologia avansată de noi, v., acum, Mărgărit 2010/97 și Loșonți 2021/393.

10. DĂRĂUȘ

I. Articole lexicografice:

1. În DA 1949/50, este lucrat următorul articol lexicografic de trimitere:

„DĂRĂUȘ s. a. v. **dârdăuș**”.

2. În DLR 2006, 3/121, este lucrat următorul articol lexicografic de trimitere:

„DĂRĂUȘ s. n. v. **derdeluș**”.

II. Observații:

1. În primul rând, vom reproduce, întocmai, observația noastră din 2005, observație înaintată redacției bucureștene a DLR (s. n.):

„Înregistrat (doar la sg.) din punctul de anchetă 95 = Scărișoara–Abrud ca răspuns la întrebarea lexicală onomasiologică pentru poziția [4371] = «răpăguș (locul unde se dau copiii pe gheață)» din *Chest. ALR II*, răspuns publicat în ALR SN V h 1310 (în legenda hărții, sub II), **dârăuș** înseamnă, în opoziția semantică cu **săniuș** (= «locul unde se dau copiii pe gheață, ghețuș»), «locul unde se dau copiii *pe nea, pe care vin cu sania ori cu lemnele*», adică «săniuș (1), derdeluș». Pe sau în baza acestei unice atestări, **dârăuș** a fost lucrat în DA ca variantă lexicală a lui **dârdăuș** (formă-titlu devenită în DLR variantă lexicală a lui **derdeluș**).

În ceea ce ne privește, **dârăuș** nu credem că este o variantă lexicală, ci o unitate lexicală independentă, un derivat, cu suf. *-uș*, de la **dâră**¹, cum, de

fapt, rezultă atât din citatul: *Într-o iarnă se făcuse într-un sat o dâră pe o uliță, pe unde se dădeau copii cu săniuțele* (v. DLR ms, p. 84, r. 25 de sus), cât și, mai ales, din ALR SN III h 802 = ALRM SN II h 619, unde, ca răspuns la întrebarea: «Cum îi ziceți cărării făcute prin zăpadă?», avem, în punctul 928, **dără** sau **potécă**”.

2. În al doilea rând, vom observa că, în MDA 2002, forma lexicală regională **dărăuș** lipsește cu desăvârșire.

3. În al treilea (și ultimul) rând, vom mai preciza că, și astăzi, credem că forma lexicală **dărăuș** nu este o variantă lexicală nici a lui **dârdâuș** (cum consideră DA) și nici a lui **derdeluș** (cum consideră DLR), ci o altă unitate lexicală, un derivat sufixal din **dără** + *-uș*.

11. DÂRLIUȘ

I. Articole lexicografice:

1. În DA 1949/53, este lucrat următorul articol lexicografic de trimitere:

„**DÂRLIUȘ** s. a. v. **dârdâuș**”.

2. În DLR 2006, 3/125, este lucrat următorul articol lexicografic de trimitere:

„**DÂRLIUȘ** s. n. v. **târliuș**”.

II. Observații:

1. În primul rând, precum în cazul regionalismului **dărăuș** (v. precedentă notă lexicografică), vom reproduce, întocmai, observația din 2005, observație înaintată redacției bucureștene a DLR (s. n.), ms:

„1) În primul rând, trebuie observat că, pe baza sursei: SCRIBAN, D., forma **dârliuș** a fost lucrată, în DLR XI₂, ca variantă lexicală a lui **târliuș**, iar de Dv. ca variantă lexicală a lui **derdeluș**, fapt ce explică (dar nu și justifică) actualele articole de trimitere: **DÂRLIUȘ**¹ s. n. v. **derdeluș**; **DÂRLIUȘ**² s. n. v. **târliuș**.

2) În al doilea rând, **dârliuș** (3 sil.) = «derdeluș» este atestat și în *Glosar dialectal Muntenia* (1999). În e x p r. **de-a dârliușul**, forma este înregistrată în ALR I 367/760, 934 (în ambele puncte = «a se da, pe fund, de la deal la vale, pe o pantă»), ALR I 1257/746: *alunecă pe gheață, se dau de-a dârliușu cu sania* [...].

3) Sub forma fonetică: *dîrlîuș* (literarizată de redacția ALRM SN: **derleuș**, iar de Dv., s. v. **derdeluș**, **dirliuș**), E. Petrovici a înregistrat această formă în ALR SN V h 1310/928, ALRM SN II h 1110/928 cu sensul: «locul unde se dau copiii pe gheață; ghețuș»). În e x p r. **de-a derleușul** (sau, în interpretarea Dv., **de-a dirliușul**), forma a fost înregistrată, din același punct de anchetă (928), în ALR SN V h 1308, ALRM SN III h 1107: *Se dau pe gheață de-a derleușul cu sania*, ALR SN V h 1309, ALRM SN III h 1109: *Se dau [pe gheață] cu picerele de-a derleușul*”.

2. În al doilea rând, vom observa că, în MDA 2002, forma lexicală regională **dârliuș** lipsește cu desăvârșire.

3. În al treilea (și ultimul) rând, vom mai preciza și faptul că, în definitivare pentru tipar a formei lexicale **dârliuș**, în locul articolului lexicografic de trimitere (vezi-l, *supra*, I.2.) aș fi elaborat, pe baza informației lingvistice *i n e d i t e* prezente în observația noastră, nu un articol lexicografic de trimitere, ci, clar, un articol lexicografic *r e c u p e r a t o r* (pentru care, v., în mod special, Mării 2021/143 ș. u.).

12. LÎȚĂ

I. Articole lexicografice:

1. În DA 1948/218, este lucrat următorul articol lexicografic *i n d e p e n d e n t*:

„**LÎȚĂ** s. f. Visage. – Față, chip (I). *A știut carte ș-a scris lița fetei: a avut pe ea toate ca aur și cercei de aur.* GIUGLEA-VÂLSAN, R. S. 368. – Din sârb. **lițe**, idem”.

2. În MDA 2003, III/390, este lucrat următorul articol lexicografic *i n d e p e n d e n t*:

„**liță**⁵ sf [At: GIUGLEA-VÂLSAN, R. S. 368/ Pl: ?/ E: nct] (Îrg; rar) Chip (1)”.

3. În DLR 2008, V/283, este lucrat următorul articol lexicografic *i n d e p e n d e n t*:

„**LÎȚĂ**² s. f. (Prin Ban.) Pielea obrazului; ten; p. e x t. c h i p, înfățișare a cuiva. Cf. GIUGLEA-VÂLSAN, R. S. 368, GĂMULESCU, E. S. 148. *Decât iel nimic n-a putut face, decât a știut carte ș-a scris lița fetii: a avut pe ea toate ca aur și cercei de aur.* GIUGLEA-VÂLSAN, R. S. 368. *Să nu negrească lița* [la fete]. ALRT II 10, cf. *Aia muiere... ie galbenă la liță.* ARH. FOLK. VI, 366, cf. 381, ALRM II/I h 83/4. – Din sb. **lice** «față»”.

II. Observații:

1. În primul rând, vom reproduce, întocmai, textul înaintat, în înfățișarea-i manuscrisă, redacției clujene a DLR (s. n.). Iată-l:

„**liță**² ([DLR ms] p. 674). Atestat, pentru prima dată (în 1913), de la românii din Serbia orientală, de:

a. GIUGLEA-VÂLSAN, R. S. 368 [=, în abrevierea noastră actuală, Giuglea-Vâlsan 1913/368]: *Decât iel nimic n-a putut face, decât a știut carte ș-a scris lița fetii: a avut pe ea toate ca aur și cercei de aur* (precizând că, în josul paginii 368 și la pag. 393 a glosarului, regionalismul dacoromân sud-dunărean este glosat astfel: «‘față’, semnalmente»), sursă pe sau în baza căreia, în DA 1948/218, este lucrat articolul: «**LÎȚĂ** s. f. Visage. – Față, chip (I). [...] – Din sârb. **lițe**, idem”,

b. iar, apoi, tot (de) la românii dintre Timoc și Morava (=, adică, de la cei care a s t â z î sunt anchetați direct de Eugen Beltechi, Nicolae Mocanu și Petru Neiescu), de EMIL PETROVICI, din localitatea **Ždrelo** (Jdrele) = punctul de anchetă nr. 4 (pentru care, v. Petrovici 1988/364–368), ca răspuns la întrebarea lexicală onomasiologică pentru poziția [2136] = «față, pl.» din *Chest*. ALR II 1988, răspuns publicat în ALR II/I MN 19, 6936/4 (sursă în care este menționată și forma de pl: *liț* =, prin literarizare, **liți**) și, interpretativ (prin menționarea doar a formei de sg.: **liță**), în ALRM II/I h 83/4. Tot în punctul de anchetă 4, E. Petrovici notează cuvântul **liță** și contextual (: [...]) **Să nu cadă codrii** [= pistrui] **pre liță, să nu negrească lița la fete**) într-un text pe care l-a publicat în ARH. FOLK. VI, 61 (cf. și pag. 72, unde *liță* este glosat prin «față», indicându-se și etimonul: sb. **lice** «idem») și în ALRT II 10 (cf. și pag. 319, unde *liță* este glosat «față», cu menționarea aceluiași etimon).

Notă. Deși principial (sau declarativ) s-a limitat la «dacoromâna vorbită pe teritoriul Republicii Socialiste România» (pag. 12) sau (la pag. 75) «materialul înregistrat [...] provine numai din graiurile dacoromâne vorbite pe teritoriul Republicii Socialiste România», Dorin Gămulescu, pe baza atestării din ALRT II 10 (= punctul de anchetă 4 și nu 2 = **Pecenișca**, orașul Băile Herculane, cum greșit indică autorul, confundând, *regula*t, punctul de anchetă 4 cu 2), aceeași (atestare) cu cea din ARH. FOLK. VI (v. *supra*), include în *Elemente(le) de origine sârbocroată ale vocabularului dacoromân*, pag. 148, și pe **liță** = «față», «ten» (?!).

c. În sfârșit, IOAN PĂTRUȚ atestă regionalismul în discuție în ARH. FOLK. VI, 366 (unde este publicat textul 63), 381 (unde *liță*, din contextul reținut de DLR ms, este glosat «față»).

d. Din cele prezentate mai sus, rezultă, clar, că **liță** = «față, chip, obraz» circula **nu**: «(Prin Ban. și nord-vestul Transilv.)», ci doar pe la (daco)românii dintre Timoc și Morava, adică la cei din Serbia Orientală».

2. În al doilea rând, confruntând textul nostru cu articolul lexicografic independent din DLR 2008, V/283 (vezi-l, *supra*, sub **L.3.**), constatăm, neplăcut, următoarele:

2.1. Înlocuirea parantezei „(Prin Ban. și nord-vestul Transilv.)”, din DLR ms, cu paranteza „(Prin Ban.)” este de neînțeles. Aria de răspândire a lui **liță** = „față” este, pe baza atestărilor de până acum, Serbia Orientală, cum, acum, rezultă, foarte clar, și din recentul excepțional atlas lingvistic consacrat graiurilor românești vorbite în spațiul dintre Morava, Dunăre și Timoc, atlas înfăptuit de echipa care a realizat și *Noul Atlas lingvistic român pe regiuni. Banat* (P. Neiescu, E. Beltechi, I. Faiciuc și N. Mocanu). Pentru **liță** (cu pl.: *lițe, liți*) = „față”, v., acum, ALR–MDT 2021, I, pag. 98 și 99, harta neinterpretativă 46 = *Față, pl. „visage”* și harta interpretativă XLVI = *Principalii termeni pentru FAȚĂ*, precum și, pentru *față* = „visage” în ALR–MDT, Mocanu 2008.

2.2. Exceptând sursa „Gămulescu, E. S. 148” (=, în abrevierea noastră, Gămulescu 1974/148), unica sursă în care **liță** este definit: „față”, „ten”, fără a ne

spune unde a întâlnit atestarea **liță** = (și) „ten”, în toate celelalte surse cunoscute nouă liță = (doar) „față”, fapt pentru care definiția: „Pielea obrazului; ten; p. e x t. chip, înfățișare a cuiva” este, iarăși, de neînțeles.

2.3. Tot de neînțeles este și absența formei de plural atât în DLR 2008, V/283, cât și în MDA 2003, III/390.

3. În al treilea (și ultimul) rând, nu am înțeles și nu înțelegem de ce redacția MDA a menționat că etimologia lui **liță** este necunoscută câtă vreme în DA 1948/218 etimologia este menționată (chiar dacă etimonul este redat prin transliterare).

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE

- ALR II 1965 = *Atlasul lingvistic român*. Partea a II-a, serie nouă, de Emil Petrovici, redactor principal: Ioan Pătruț, vol. IV, București, Editura Academiei Republicii Populare Române.
- ALR–MDT 2021, I = Petru Neiescu, Eugen Beltechi, Ioan Faiciuc, Nicolae Mocanu, *Atlasul lingvistic român. Graiurile dintre Morava, Dunăre și Timoc*, vol. I. *Corpul omenesc* (I) de Ioan Faiciuc, București, Editura Academiei Române.
- Chest. ALR I 1989 = *Chestionarul Atlasului lingvistic român I*, elaborat [...] de Sever Pop și editat [...] de Doina Grecu, I. Mării, Rodica Orza, S. Vlad; coordonator: I. Mării, Cluj-Napoca, Universitatea din Cluj-Napoca, Institutul de Lingvistică și Istorie Literară (multigrafiat).
- Chest. ALR II 1988 = *Chestionarul Atlasului lingvistic român II*, elaborat [...] de Emil Petrovici și editat [...] de Doina Grecu, I. Mării, Rodica Orza, S. Vlad; coordonator: I. Mării, Cluj-Napoca, Universitatea din Cluj-Napoca, Institutul de Lingvistică și Istorie Literară (multigrafiat).
- Costin 1926 = Lucian Costin, *Graiul bănățean. Studii și cercetări*, Timișoara, Editura Cartea Românească.
- DA 1913, 1940, 1948, 1949 = *Dicționarul limbii române*. Sub conducerea lui Sextil Pușcariu, Tomul I, partea I: A–B, 1913; tomul I, partea II: C, 1940; tomul I, partea III, fascicula I, D–de, 1949; tomul II, partea II, fascicula III, *lepăda–lojniță*, 1948, București, Librăriile Socec & Comp. și C. Sfetea/Tipografia Ziarului Universul.
- DEL R 2011, 2015 = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan–Al. Rosetti”, *Dicționarul etimologic al limbii române*, vol. I, A–B, 2011; vol. II, partea 1: *ca–cizmă*, 2015, București, Editura Academiei Române.
- DLR 1982; 2006, 3; 2006, 4; 2007; 2008, V = Academia Română, *Dicționarul limbii române (DLR)*, serie nouă, tomul XI, partea a 2-a, litera T: *t–tocăliță*, 1982; tomul I, partea a 3-a, litera D: *d–deinmulțit*, 2006; tomul I, partea a 4-a, litera D: *deja–deținere*; 2006; tomul I, partea a 5-a, litera D: *deținut–discopotiri*, 2007; tomul V, litera L: *li–luzulă*, 2008, București, Editura Academiei Române.
- Flora 1958 = Radu Flora, *Graiurile românești din Banatul Iugoslav*, în „Fonetica și dialectologie”, I, p. 123–144.
- Gămulescu 1974 = Dorin Gămulescu, *Elemente(le) de origine sârbocroată ale vocabularului dacoromân*, București – Pančevo, Editura Academiei – Novinsko preduzeće „Libertatea”.
- Loșonți 2021 = Dumitru Loșonți, *Convingeri și propuneri etimologice*, București, Editura Academiei Române (colecția „Etymologica” 31).
- Mărgărit 2010 = Iulia Mărgărit, *Noi comentarii etimologice și semantice*, București, Editura Academiei Române (colecția „Etymologica”).
- Mării 2017 = I. Mării, *Faimosul, dar irealul substantiv spaniol acudia* = „cocuyo” și MDA (via DA ms sau DLR, s. n.)*, în „Caietele Sextil Pușcariu”, III, p. 283–299.
- Mării 2021 = Ion Mării, *Rescrierea articolelor lexicografice întregitoare (= recuperatoare) din DLR (serie nouă) în MDA. Însemnare lexicografică*, în „Caietele Sextil Pușcariu”, V, Cluj-Napoca, p. 143–163.

- MDA 2001; 2002; 2003, III; 2003, IV = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *Micul dicționar academic*, vol. I, A–C, 2001; vol. II, D–H, 2002; vol. III, I–Pr., 2003; vol. IV, Pr.–Z, 2003, București, Editura Univers Enciclopedic.
- Mocanu 2008 = Nicolae Mocanu, *Față „visage” în ALR–MDT*, în SCL, LIX, nr. 1, p. 191–196.
- Petrovici 2012 = Emil Petrovici, *Cercetări etnologice și dialectologice în Transilvania și Banat*, editori: Ion Cuceu și Maria Cuceu, Cluj-Napoca, Editura Fundației pentru Studii Europene.
- Popovici 1914 = Vasile Popovici, *Monografia comunei Pătaș*, Caransebeș, Editura Tiopografiei Diecezane.
- Rusu 1960 = Gr. Rusu, *Glosar dialectal din comuna Șieu Măgheruș, raionul Bistrița, reg. Cluj*, în *Materiale și cercetări dialectale*, vol. I, București, p. 274–290.
- Suciu 2010 = Emil Suciu, *Influența turcă asupra limbii române*, II, *Dicționarul cuvintelor turcești de origine turcă*, București, Editura Academiei Române.
- Șandru 2004 = D. Șandru, *Probleme de dialectologie românească*, ediție îngrijită de Tudora Șandru Mehedinți, București, Fundația Națională pentru Știință și Artă.

LEXICOGRAPHICAL NOTES

(Abstract)

The author presents 12 lexicographical notes (1) **bogáz, buház**; (2) **cazmá, tasmá²**; (3) **céme = téme¹**; (4) **crîșcă**; (5) **crișcón* = crișcón = crișcói**; (6) **dăcăi, dăcăi, dicăi**; (7) **dăcăit**; (8) **dădăuș**; (9) **dădăușă**; (10) **dârăuș**; (11) **dârliuș**; (12) **liță**. Directly, these notes critically (but not criticistically) refer to the MDA, in the second section dedicated to commentaries; indirectly, they refer, based on the files collected, to the editing of the DLR, the old series (= DA) and also DLR, the new series.

Cuvinte-cheie: *lexicografie, lexicologie, etimologie, bogáz, buház; cazmá, tasmá²; céme = téme¹; crîșcă; crișcón* = crișcón = crișcói; dăcăi, dăcăi, dicăi; dăcăit; dădăuș; dădăușă; dârăuș; dârliuș; liță.*

Keywords: *lexicography, lexicology, etymology, bogáz, buház; cazmá, tasmá²; céme = téme¹; crîșcă; crișcón* = crișcón = crișcói; dăcăi, dăcăi, dicăi; dăcăit; dădăuș; dădăușă; dârăuș; dârliuș; liță.*

*Institutul de Lingvistică și Istorie Literară
„Sextil Pușcariu” al Academiei Române
Cluj-Napoca, str. E. Racoviță, 21*